

Factsheet - Resultaten kwaliteitsindicator 8.1.1. Screening op ondervoeding bij in de kliniek opgenomen kinderen 2019

Percentage kinderen dat bij opname is gescreend op acute ondervoeding

---

In 2008 heeft de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) de screening op ondervoeding bij kinderen én het behandelen van ondervoeding bij kinderen opgenomen in de 'Basisset Medisch Specialistische Zorg'¹. De inspectie publiceert jaarlijks [Het Resultaat Telt](#). Dit is een analyse op de kwaliteitsindicatoren van ziekenhuizen en particuliere klinieken. De resultaten van 2019 op de kwaliteitsindicatoren rondom ondervoeding zijn door de Stuurgroep Ondervoeding in overleg met de IGJ verwerkt in vier factsheets (screening op ondervoeding bij in de kliniek opgenomen kinderen, behandeling van ondervoeding bij volwassenen, behandeling van ondervoeding bij kinderen, screening ondervoeding geriatrische patiënten). Deze factsheet geeft de resultaten van 2019 op de indicator 'screening op ondervoeding bij in de kliniek opgenomen kinderen'.

De IGJ vraagt hierbij het volgende:

1. Het percentage kinderen (≥ 28 dagen en < 18 jaar) dat bij opname gescreend is op acute ondervoeding. Acute ondervoeding is als volgt gedefinieerd: kinderen (28 dagen-1 jaar) met een gewicht $<$ dan het getal bij -2 SD op de groeicurve gewicht naar leeftijd; kinderen (1- < 18 jaar) met een gewicht $<$ dan het getal bij -2 SD op de groeicurve gewicht naar lengte. Er dient een continue meting uitgevoerd te worden. Hieronder verstaat de IGJ dat u elk kind (≥ 28 dagen en < 18 jaar) screent op ondervoeding gedurende het hele jaar en niet steekproefsgewijs.
2. Het percentage kinderen dat bij opname geclassificeerd is als acut ondervoed (o.b.v. meten van lengte/gewicht).
3. Welk screeningsinstrument om het risico op ondervoeding te bepalen wordt gebruikt bij kinderen?
Met deze laatste vraag, vraagt de IGJ naar het instrument waarmee het risico op ondervoeding vastgesteld wordt. Let op: er is een verschil tussen het hebben van een (hoog) risico op ondervoeding en het acut ondervoed zijn.

De IGJ stelt dat bij optimale screening ook op chronische ondervoeding wordt gescreend door de SD score te bepalen van lengte naar leeftijd, maar vraagt niet naar de resultaten van screening op chronische ondervoeding.

Ondervoeding ontstaat vaak in de periode voor opname. De signalering in het ziekenhuis is een startpunt voor de behandeling, echter de opnameduur in het ziekenhuis is vaak te kort om effectief te behandelen. Het is daarom belangrijk om ook na de opname zorg te dragen voor een adequate behandeling van de ondervoeding. Hierbij is een goede (multidisciplinaire) samenwerking in de keten na ontslag uit het ziekenhuis van groot belang.

---

¹ <https://www.igj.nl/zorgsectoren/ziekenhuizen-en-klinieken/publicaties/indicatorensets/2017/01/01/basisset-medisch-specialistische-zorg>

Opvallend voor de aanlevering van het kalenderjaar 2019 is het aantal kinderen dat is geïncludeerd voor deze indicator. Dit is met 70.005 kinderen minder dan vorig jaar (2018: 76.226 kinderen). Ook vorig jaar was hierin een daling zichtbaar. Waar voorgaande jaren het percentage acute ondervoeding bij opname stabiel was tussen 6.5 en 7%, is dit percentage in 2019 gedaald naar 5.3%. Dit zou kunnen betekenen dat de prevalentie acute ondervoeding bij opname in het ziekenhuis is afgenomen. Het is ook mogelijk dat het percentage anders is dan voorgaande jaren door een andere wijze van aanleveren van de resultaten door de ziekenhuizen. Veel ziekenhuizen hebben in de toelichting aangegeven dat door bijvoorbeeld wijziging van elektronisch patiëntendossier de cijfers anders zijn dan voorheen. Meerdere ziekenhuizen geven aan de STRONGkids te gebruiken voor de screening acute ondervoeding terwijl de IGJ een standaarddeviatie van -2 of kleiner op de groeicurve hanteert. Ook zijn er ziekenhuizen die voor het eerst de dagopnames excluseren (dit is volgens de definitie van de IGJ). Eén ziekenhuis geeft aan dat zij kinderen met een stofwisselingsziekte of eetstoornis excluseren van deze indicator. Deze wijzigingen in het aanleveren van de data heeft mogelijk impact gehad op de resultaten van deze indicator.

Ziekenhuizen:

In totaal hebben 81 Nederlandse ziekenhuizen gegevens aangeleverd waarvan 75 ziekenhuizen aangeven kinderen te behandelen in het ziekenhuis. Hiervan geeft één ziekenhuis² aan dat de resultaten verwerkt zijn in de resultaten van een ander ziekenhuis, één ziekenhuis³ geeft aan dat sinds eind 2018 geen kinderen meer worden opgenomen op de desbetreffende locatie en één⁴ ziekenhuis geeft aan dat zij zijn gestopt met het aanleveren van deze indicator. Zij doen dit ter vermindering van de regeldruk en administratieve last met daarbij opgemerkt dat er geen enkel kind op de afdeling ligt opgenomen waarvan niet bekend was dat die ondervoed was. Van de 72 ziekenhuizen die overblijven, hebben er 70 een continue meting uitgevoerd.

De resultaten van de 72 ziekenhuizen voor het kalenderjaar 2019 zijn in tabel 1 terug te vinden. Indien de meting een steekproef betrof, staat dit erbij vermeld. Voor de landelijke resultaten van de kwaliteitsindicatoren screening en behandeling ondervoeding bij kinderen in de periode 2008 tot en met 2019, zie bijlage 1.

---

² Sint Maartenskliniek (Boxmeer)

³ Waterlandziekenhuis (Purmerend)

⁴ Bernhoven (Uden en Oss)

Resultaten van de ziekenhuizen

- Het screeningspercentage op acute ondervoeding en percentage acuut ondervoede kinderen.
In 2019 zijn 70.005 kinderen opgenomen in het ziekenhuis. Hiervan is gemiddeld 83.4% gescreend op acute ondervoeding en werd 5.3% gekwalificeerd als acuut ondervoed.
Uit de analyse blijkt dat van de 72 ziekenhuizen die kinderen behandelen en waarvan de cijfers bekend zijn 49 ziekenhuizen (= 68%) 80% of meer van de kinderen screenden. Dit is stabiel t.o.v. vorig jaar.
- Screeningsmethode risico op ondervoeding.
Van de 70 ziekenhuizen, die gegevens over screening risico ondervoeding bij kinderen hebben aangeleverd, gebruiken 62 ziekenhuizen (88.6%) het screeningsinstrument 'STRONGkids' om het risico op ondervoeding te meten. Naar de resultaten van de screening op het risico op ondervoeding wordt door de IGJ niet gevraagd.

Tabel 1: Screening op acute ondervoeding bij in de kliniek opgenomen kinderen 2019

	Aantal opgenomen kinderen	Aantal kinderen bij opname gescreend op acute ondervoeding	Aantal kinderen bij opname geclassificeerd als acuut ondervoed	Percentage kinderen bij opname gescreend op ondervoeding (%)	Percentage kinderen bij opname geclassificeerd als acuut ondervoed (%)
Laurentius Ziekenhuis (Roermond)	781	775	1	99	0
Maasziekenhuis Pantein (Boxmeer)	530	521	5	98	1
Zaans Medisch Centrum (Zaandam)	573	555	17	97	3
Ziekenhuis Nij Smellinghe (Drachten)	577	554	74	96	13
RIVAS Zorggroep, Beatrixziekenhuis (Gorinchem)	783	750	16	96	2
Ziekenhuis Amstelland (Amstelveen)	601	573	1	95	0
Streekziekenhuis Koningin Beatrix (Winterswijk)	411	390	4	95	1
MCL (Leeuwarden)	853	804	55	94	7
Ziekenhuis Rivierenland (Tiel)*	258	243	6	94	2

	Aantal opgenomen kinderen	Aantal kinderen bij opname gescreend op acute ondervoeding	Aantal kinderen bij opname geclassificeerd als acuut ondervoed	Percentage kinderen bij opname gescreend op ondervoeding (%)	Percentage kinderen bij opname geclassificeerd als acuut ondervoed (%)
Reinier de Graaf Groep (Delft en Voorburg)	1275	1197	85	94	7
Slingeland Ziekenhuis (Doetinchem)	276	259	1	94	0
Máxima Medisch Centrum (Eindhoven en Veldhoven)	879	818	33	93	4
Bravis ziekenhuis	1373	1276	56	93	4
Groene Hart Ziekenhuis (Gouda)	1089	1012	32	93	3
Jeroen Bosch Ziekenhuis ('s-Hertogenbosch)	797	740	34	93	5
Medisch Spectrum Twente (Enschede)	738	683	103	93	15
Ikazia Ziekenhuis (Rotterdam)	419	387	12	92	3
Rijnstate (Arnhem, Velp en Zevenaar)	837	769	48	92	6
St. Anna Ziekenhuis (Geldrop)	605	551	24	91	4
Röpke-Zweers Ziekenhuis Saxenburgh Groep (Hardenberg)	375	340	9	91	3
VieCuri (Venlo en Venray)	915	829	18	91	2
IJsselland Ziekenhuis (Capelle aan den IJssel)	318	288	25	91	9
Ziekenhuis St Jansdal (Harderwijk)	718	650	63	91	10
Ommelander Ziekenhuis Groep (Delfzijl en Winschoten)	358	319	17	89	5
Zuyderland MC	220	195	11	89	6

	Aantal opgenomen kinderen	Aantal kinderen bij opname gescreend op acute ondervoeding	Aantal kinderen bij opname geclassificeerd als acuut ondervoed	Percentage kinderen bij opname gescreend op ondervoeding (%)	Percentage kinderen bij opname geclassificeerd als acuut ondervoed (%)
Elkerliek Ziekenhuis (Helmond en Deurne)	630	557	36	88	6
Ziekenhuis De Tjongerschans (Heerenveen)	297	262	16	88	6
Van Weel-Bethesda Ziekenhuis (Dirksland)	212	187	7	88	4
VUmc (Amsterdam)	523	460	34	88	7
Sint Franciscus Vlietland Groep, Concern	1024	897	58	88	6
UMC Utrecht (Utrecht)	2720	2381	48	88	2
Deventer Ziekenhuis (Deventer)	1269	1107	105	87	9
Amphia Ziekenhuis (Breda)	1520	1318	61	87	5
LUMC (Leiden)	1343	1163	109	87	9
Albert Schweitzer Ziekenhuis (Dordrecht)	654	565	16	86	3
Flevoziekenhuis (Almere)	1129	974	34	86	3
Ziekenhuisgroep Twente (ZGT) (Almelo en Hengelo)	949	807	15	85	2
Isala concern	850	720	59	85	8
Catharina Ziekenhuis (Eindhoven)	509	431	35	85	8
AMC (Amsterdam)	2744	2306	216	84	9
BovenIJ ziekenhuis (Amsterdam)	307	258	5	84	2
Diakonessenhuis (Utrecht en Zeist)	691	579	42	84	7
St. Jans Gasthuis (Weert)	307	257	22	84	9
Canisius-Wilhelmina Ziekenhuis (Nijmegen)	799	657	10	82	2

	Aantal opgenomen kinderen	Aantal kinderen bij opname gescreend op acute ondervoeding	Aantal kinderen bij opname geclassificeerd als acuut ondervoed	Percentage kinderen bij opname gescreend op ondervoeding (%)	Percentage kinderen bij opname geclassificeerd als acuut ondervoed (%)
Rode Kruis Ziekenhuis (Beverwijk)	542	445	14	82	3
Maasstad Ziekenhuis (Rotterdam)	882	718	13	81	2
Ziekenhuis Gelderse Vallei (Ede)	704	564	25	80	4
Noordwest ziekenhuisgroep, concern	2251	1800	103	80	6
Prinses Máxima Centrum voor kinderoncologie*	2822	2248		80	
St. Antonius Ziekenhuis (Nieuwegein)	1022	809	79	79	10
Wilhelmina Ziekenhuis (Assen)	340	269	41	79	15
Haaglanden Medisch Centrum	645	508	25	79	5
Spaarne Ziekenhuis (Hoofddorp en Heemstede)	1891	1469	74	78	5
Het LangeLand Ziekenhuis (Zoetermeer)	523	405	36	77	9
Admiraal De Ruyter Ziekenhuis (Goes en Vlissingen)	564	432	23	77	5
HagaZiekenhuis (Den Haag)	1981	1515	51	76	3
ZorgSaam Zeeuws-Vlaanderen (Terneuzen)	637	485	32	76	7
Alrijne Ziekenhuis	987	739	47	75	6
Tergooi (Blaricum en Hilversum)	778	578	7	74	1

	Aantal opgenomen kinderen	Aantal kinderen bij opname gescreend op acute ondervoeding	Aantal kinderen bij opname geclassificeerd als acuut ondervoed	Percentage kinderen bij opname gescreend op ondervoeding (%)	Percentage kinderen bij opname geclassificeerd als acuut ondervoed (%)
Meander Medisch Centrum (Amersfoort)	1401	1033	38	74	4
Antonius Ziekenhuis (Sneek)	800	587	28	73	5
Elisabeth-TweeSteden Ziekenhuis	1294	928	36	72	4
UMCG (Groningen)	2744	1934	78	70	4
Onze Lieve Vrouwe Gasthuis (Amsterdam)	1423	989	49	70	5
MUMC, Academisch Ziekenhuis Maastricht (Maastricht)	1950	1321	36	68	3
Gelre Ziekenhuizen (Apeldoorn en Zutphen)	1352	906	37	67	4
Sint Maartenskliniek (Nijmegen)	14	9	0	64	0
Westfriesgasthuis (Hoorn)	611	388	23	64	6
Treant Zorggroep, concern	1078	661	69	61	10
UMC St Radboud (Nijmegen)	1973	1200	135	61	11
Erasmus MC (Rotterdam)	2873	1731	208	60	12
Martini Ziekenhuis (Groningen)	887	528	13	60	2

Conclusie

Het aantal ziekenhuizen dat 80% van de kinderen bij opname screent op ondervoeding is in 2019 stabiel gebleven (68%). Voor de overige ziekenhuizen is het van belang om elke stap goed te definiëren met aandacht voor de verdeling van verantwoordelijkheden tussen de verschillende disciplines. Als hulpmiddel kan de leidraad 'Screening en behandeling van ondervoeding bij kinderen opgenomen in Nederlandse Ziekenhuizen' gebruikt worden. Dit protocol is te vinden op de site van de Stuurgroep Ondervoeding.

Sinds 2008 is het screeningspercentage gestegen van 22% naar gemiddeld 83.4% in 2019. Het percentage kinderen met screeninguitslag 'ondervoed' is in 2019 gedaald naar 5.3%. Of dit te verklaren is door een daadwerkelijke afname in de prevalentie van acute ondervoeding of doordat er minder kinderen zijn geïnccludeerd voor deze indicator is op dit moment moeilijk vast te stellen.

Het aantal ziekenhuizen dat screent op het risico op ondervoeding m.b.v. 'STRONGkids' is 88.6% van de ziekenhuizen en is hiermee stabiel. Opvallend is dat vier ziekenhuizen aangeven het risico op ondervoeding te screenen met behulp van SD-scores. Er is een verschil tussen het screenen op het risico op ondervoeding en het vaststellen van acute ondervoeding. Om te screenen op het risico op ondervoeding adviseert de Stuurgroep Ondervoeding de 'STRONGkids' te gebruiken. Om acute ondervoeding vast te stellen worden op basis van gewicht en leeftijd (28 dagen – 1 jaar) of gewicht en lengte (1-18 jaar) de SD-score bepaald. Een hoog risico op ondervoeding volgens de 'STRONGkids' is niet hetzelfde als acuut ondervoed zijn.

Afsluitend

De indicatoren m.b.t. screening op ondervoeding bij in de kliniek opgenomen kinderen, behandeling van ondervoeding bij volwassenen, behandeling van ondervoeding bij kinderen, screening ondervoeding geriatrische patiënten worden in het kalenderjaar 2020 voor het laatst uitgevraagd door de IGJ. Deze indicatoren worden reeds jaren uitgevraagd en laten nu een stabiel beeld zien. Veel ziekenhuizen werken actief aan het verbeteren van de processen rondom screening en behandeling van ondervoeding. De Stuurgroep Ondervoeding heeft in de zomer van 2020 focusgroepgesprekken gehouden met medewerkers uit diverse ziekenhuizen en gevraagd naar hun ervaringen met het signaleren en behandelen van ondervoeding bij volwassenen en het uitvragen van de indicator 'behandeling van ondervoeding'. Hierbij is aangegeven dat de indicatoren m.b.t. ondervoeding hebben geleid tot meer aandacht en acties voor het tijdig signaleren en behandelen van ondervoeding. Maar men twijfelt ook of de indicator "behandeling van ondervoeding" nog een goede weerspiegeling geeft van de kwaliteit van zorg. De gemiddelde opnameduur in het ziekenhuis is heden ten dage te kort om ondervoeding adequaat in het ziekenhuis te behandelen bij een groot deel van de patiënten. De Stuurgroep Ondervoeding pleit dan ook voor het opnemen van een indicator in 2022 die inzicht geeft in de kwaliteit van de transmurale voedingszorg door ziekenhuizen. Signaleren en behandelen van ondervoeding is bij uitstek een aandachtspunt wat in de keten opgepakt zou moeten worden. De Stuurgroep Ondervoeding zet zich graag in voor het mede ontwikkelen van een dergelijke indicator.

Bijlage 1: Resultaten kwaliteitsindicatoren screening en behandeling van ondervoeding kinderen 2008-2019

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Screening												
Instellingen (n)	34	63	79	87	88	90	91	90	78	75	77	72
Steekproef (n)	21	30	30	32	24	18	13	3	0	2	2	2
Steekproef (%)	62	48	38	37	27	20	14	3	0	3	3	2.8
Opnames (n)	47.595	69.282	94.289	103.114	92.897	86.410	87.048	86.656	92.065	79.625	76.226	70.005
Gescreend (n)	10.539	30.567	46.054	53.985	58.946	61.391	65.973	65.720	73.201	63.301	60.933	56.563
Ondervoed (n)	993	3280	4422	4723	5010	4981	4551	4277	4.978	4.101	4.001	2.998
Gescreend gemiddeld (%)	44	54,8	62	80,6	69,1	73	78,8	80,5	80,8	82,2	81,5	83,4
SD	34,6	31,6	26,5	22,8	21,9	18,4	14,6	13,2	12,6	12,6	13,8	10,1
Gescreend gewogen gemiddelde (%)	22,1	44,1	48,8	52,4	63,5	71,0	75,8	75,8	79,5	79,5	79,9	80,8
Ondervoed gemiddeld (%)	12,7	13,2	10,9	7,1	8,6	8,6	7	6,7	6,6	6,4	6,8	5,3
SD	17,7	12,4	10,3	7,9	5,7	6,8	4,6	5,1	4,0	4,2	4,4	1,2
Ondervoed gewogen gemiddelde (%)	9,4	10,7	9,6	8,7	8,5	8,1	6,9	6,5	6,8	6,5	6,6	5,3
Behandeling												
Instellingen (n)	10	13	42	68	73	78	85	80	60	56	57	48
Continue meting (%)						36	56	91	95	97	96	100
Ondervoede kinderen op 4 ^{de} opnamedag (n)	30	537	383	434	561	874	1067	1096	1542	1443	1055	759
Ondervoede kinderen op 4 ^{de} opnamedag (%)	3	16	8	9	11	18	23	26	31	35	26	25
Adequate eiwit inname (n)	17	406	267	316	312	660	673	731	948	890	705	582
Adequate energie inname (n)	17	408	252	291	325	636	643	689	885	805	635	533
Adequate eiwit inname (%)	69,8	72,7	71	76,6	66,8	77	69,2	68,2	63,4	68,9	67,3	75,0
Adequate energie inname (%)	71,3	73,2	70,4	81	66,2	74,6	65,8	65,0	58,5	63,8	61,7	68,7
Adequate eiwit inname (gewogen gemiddelde %)	56,7	75,6	69,7	72,8	55,6	75,5	63,1	66,7	61,5	61,7	66,8	76,7
Adequate energie inname (gewogen gemiddelde %)	56,7	76,0	65,8	67,1	57,9	72,8	60,3	62,9	57,4	55,8	60,2	70,2